

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у алату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Цетиње, 12 августа.

Њ. Њ. В. В. Господар и Књагинја Милена са Њ. С. Књазом Мирком данас, у добри час, кренули су са Цетиња пут Цариграда, у посјету Њ. В. Султану.

Од како су се установили наши најпријатељскији односи са моћном отоманском царевном, о којима смо ту скоро говорили, Њ. В. Господар осјећао се више пута побуђен да лично захвали Његовом Величанству, из чије високе увиђавности на првом мјесту потичу тако срећни односи између Цариграда и Цетиња, али су га вавда разне околности ометале.

Потоњи докази искреног пријатељства Његова Величанства прам Књажевском Дому такви су били, да већ није било одмицања.

Каквијем је задовољством Његово Величанство чуло пријаву ове посјете, видимо по шаљању свога јахта „Измаир“ са својим великодостојницима у Бар, да ту прихвати Њихова Височанства, која су јутрос рано пут Бара кренула.

У пратњи Њиховијех Височанства налазе се: г. Ахмет-Февзи-паша, отомански изванредни посланик и опуномоћени министар на Цетињу, г. војвода Гавро Вуковић, наш министар иностранијех дјела, дворске даме: г-ђа Ђеле Вуковић и г-ђа Најком, г. Милутин Вукотић, адјутант Њ. В. Господара, командир артиљеријски г. Митар Мартиновић, г. проф. Пиге, наставник Њ. С. Књаза Мирка, г. др Перацић, шеф нашег санитета.

Уз јахт царски „Измаир“ путоваће књажевски јахт „Змај“, на ком се дио књажевско пратње јутрос укрцао под Котором.

Њихова Височанства на овоме путу прате најбоље жеље све Црне Горе, која је увијерена да ће ова посјета у Цариграду још боље учврстити драгоцјене јој пријатељске везе, које постоје између Њ. В. Султана Абдул-Хамида и нашег Узвишеног Господара, на узајамну корист њиховијех подјаника

ДВОРСKE И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

— У понедељник вечер отпутовали су са Цетиња Њ. Њ. С. С. Књаз Франц Јосиф и Књагинја Ана Батембер и Књаз Петар Карађорђевић са својим синовима Књажевима Ђорђем и Александром. Њ. С. Књаз Петар Карађорђевић иде сада у Женеу, на ће у почетку септембра одвести своје синове у Петроград на науку. Њ. С. Књагинја Јелена Карађорђевић има већ двије године да се васпитава код своје Узвишене Тетке, Њ. Ц. В. Велико Књагинје Милице.

— Г. Де ла Булињер, министар француске републике при нашем Двору, са својом фамилијом, отпутовао је на допуст.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 13 августа.

Унутрашњи положај у Француској врло је озбиљан. Уочи понављања казнене расправе против Драјфуса у Рену, влада је сматрала потребитијем, да предузме апшење својих противника са познатијем Дерулемом, вођом националиста, на челу, услед откривања завјере, која је имала сврху да силом заузме владу. Та су апшења сва мирно изведена, али председник антисемитске лиге Герин са четрдесет наоружанијех другова затворио се у кући ове лиге, са одлуком да се отолон жив не пушта у руке полиције. Полиција, која га је имала ухватити, оставила га је ту у миру, али је кућу, у којој се налазе ови отпорници, објела са свијех страна, да се из ње не може општити с никим изван ње. Полиција је прекинула водовод и телефон, којима се та кућа служила, а не пушта унутра никакве хране, те их мисли принудити глађу на предају. „Да извјештај о овој чудноватој опсади није саопштен званично — вели „Н. Време“ — узео би се као мистификација измишљена националистима и антисемитима с намјером, да увјери публику, како садашња влада нема вјере у војску, која јој стоји на расположење, до тог степена, да не може ништа тој шапи људи, већ покушати да их глађу принуди на предају“

У то је извршен у Рену атентат на Лаборија, браниоца Драјфусова. У сред бијелога дана, у граду препуном народа и полицајскијех агената, атентатор се могао сакрити, да га још полиција није могла наћи. Драјфусовци се сада служе овим гадним злочиним у корист Драјфуса, ком не помаже, како изгледа, ништа ова ревизија процеса, за коју су се толико мучили и сву Француску замутили. „Н. Време“ пише: „Задатак, који сада има министарство Валдек-Русоа, није лак. Оно прије свега треба да докаже француском народу, да је непристрасно према војеном суду у Рену и да на њему не врши никакав притисак, чим га окривљују националисти и антисемити. До сада министарство није дало тијех доказа. Извршена апшења напротив учинила су противположни утисак, а жалосни случај с Лаборијем, којим се Драјфусовци служе у корист Драјфуса, само може довести ула у ватру. Треба наћи исхода из тога све више и мутног положаја, и то што прије.“

У потоњем свом броју „Н. Време“ пише: „Није могуће не говорити о догађајима, који се тако брзо сустижу у Паризу и у Рену, а говорити је све теже и теже, задржавајући тош уздржаности, који сматрамо обавезнијем, просуђујући унутрашње стање наше савезнице. Са приватнијем човјеком, који се затворио са четрдесет другова у обичној парничкој кући, влада ступа у формалне

переговоре, као са војујућом странком. Председник савјета министарског, г. Валдек-Русо, и префект полиције чине предлоге Герину, и овај пристаје на переговоре са главом министарства, ком ће поставити услове добровољне предаје. Како је влада једне јевропске велесиле дошла до таквог понижења, да преговара са човјеком, којег је хтјела уапсити као завјереника? „Агенција Хаваса“ вели, да се на то влада ријешила, да избјегне крвави сукоб, али је то на први мах хтјела постићи опсадом, којој је подвргла Герина. Откуда та промјена? Показало се, да је Герин са дружином снабђевен храном, минералном водом, оружјем и муницијом у довољној количини, тако да се кућа може узети само на јуриш, а у том случају Герин је намјеран лагумати кућу, у којој се налази са дружином, на коју сврху у подруму јој се налази знатна количина праха. Како опот да се објасни вијест из Рена, да се љекари справљају да траже зрно у Лаборија помоћу рентеновијех зрака, а већ се јавља, да ће у идући понедељник Лабори изаћи на расправу, да брани Драјфуса? И док полиција не може још да нађе загонетног атентатора, један анархист у Паризу пуца на три антисемита. Трудно је вјеровати, да се све то догађа у земљи, чија влада, ступајући на власт, објављује, да јој је задатак, да уздржи ред и постојеће стање, што тобож нијесу могла министарства Мелина, Брисона и Дипија.... Све то чини утисак најнеповољнији. Али ће се Француска тога ослободити. Здраве животне силе Француске надвладаће. Али се може очекивати још ред свакојакијех случајности, које изазивају нервозно расположење Француске са бесконачнијех перипетија Драјфусове ствари. У Француској револвери сами пуцају на преставнике разнијех странака.“

Ток поневољене расправе процеса Драјфусова не допушта нам простор листа да пратимо. Не доносимо ни телеграме бенког „Бор. Вироа“, прије свега јер извор није поуздан, уз то, вијести нијесу потпуне. Али по драјфусовскијем листовима, које примамо, рекло би се, да им не иду ствари најбоље, јер њихова јарост против францускијех генерала прелази у бјесомучност.

На овај знаменити процес највише свјетлости спунгта исказ генерала Мерсијера, који је био ратни министар, кад је Драјфус био осуђен, и противу ког су Драјфусовци најжешћу ватру обарали. По стенографском извјештају, генерал Мереје, принуђен тијем нападајима, овако је изложио политичку ситуацију ондашњу: „Казимир Перије у свом исказу није све казао. Он није казао, да смо исти дан он, председник републике, Дипи, председник министарства, и ја, ратни министар, од 8 сати у вечер до 11 по поноћи остали заједно у његовој радионици у Близеу, да чекамо резултат брзојава, који су измијењени између грофа Министера и њемачког Цара. Пет сати и по чекали смо, да ли ће из тијех измијењенијех телеграма слиједити мир или рат. Мени је прије подне речено, да је ситуација врло озбиљна и да је гроф Минстер од свога владара добио напукат, да заштите свој путни лист, ако се не услишају његове рекламације. Ја

сам отишао к председнику републике, док сам шеф главног штаба, генералу Боадеру, дао налог, да оде у ратно министарство и да ме ту чека са потребитијем бројем официра, да у случају потребе одма изда наредбу за мобилизацију. Тек у 1½ сат послјеподне казао ми је председник републике, да су гроф Министер и његов владар прихватили ноту, која је констатирала, да послаништва нијесу у ствари умјећана.“ Овдје треба мало разјашњења. Француски листови, кад је Драјфус био осуђен, рекли су, да је Драјфус Њемачкој издао важне документе, и за то да се Драјфусу судило при затворенијем вратима Цар њемачки је тражио од француске владе, да изјави, да Њемачка није у тој ствари уплетена. Француска влада није хтјела да Њемачку изрично ослободи од те сумње, него је предложила ноту, у којој се искључују из те афере сва инострана посланства у Паризу. Отуда неизвјесност хоћели се Цар њемачки задовољити том нотом.

Већ овај моменат, да је могла осуда Драјфусова изазвати рат са Њемачком, довољно нам тумачи оне тајне списе, које је ратни суд у Рену при затворенијем вратима два дана претресао, и отуда се може увидјети, да је ратни суд имао основа г. 1894 да осуди издајника, на су сви изгледи, да ће и овај нови ратни суд у Рену исту пресуду изрећи.

ТРАНЗВАЛ И ИНГЛЕСКИ ЗАХТЈЕВИ.

Послије хапке конференције први међународни сукоб, који пријети ратом, то је сукоб Инглеске са Транзвалеском републиком, о ком се одавно говори по листовима, и који је постао озбиљнијем, од како је престони говор, којим је ту скоро био затворен инглески парламент, нагласно, да је транзвалска република постала опасном за мир у јужној Африци.

Отуда се закључује, да се Инглеска неће зауставити пред отпором мале републике, и за то хоће, да упознамо наше читаоце са тијем питањем, ком сва јевропска штампа поклања особиту пажњу.

Транзвалеску су републику основали г. 1840 холандески исељеници, који нијесу били задовољни са инглеском управом у капској колонији, гдје су живјели, него су емигрирали на сјевер и заузели земљиште садашње републике. Инглеска је признала независност г. 1852. У другој половини седамдесетијех година нова република претрпјела тешка искушења најприје са стране уставнијех уређењих дивизијех племена, па од стране својих сусједа Инглеса. Када су г. 1877 Бурри разбили холандеске насељенике, апотом земљопљаче и сточаре, који се обично називају Бурри, инглеске власти капске колоније, бојећи се да се не рашири пожар устанка из ове холандеске републике по свој јужној Африци, похитале су у помоћ републици, коју убрзо прогласише инглескијем земљиштем. Бурри су одма устали против независнијех пријатеља, и тако су се енергично борили за своју независност, да су извојевали побједу над инглеском војском, и инглеска влада била је принуђена да још једном призна независност југо-афричке републике.

Тако су Бурри тада сачували своју самосталност, али је Инглеска послје три године пошла за руком да наметну Транзвалу обвезу не закључавати никакве уговоре са другијем државама, без одобрења Инглеске, инглеском узвизу давати права најповлашћенијег народа и пуштавати по својем земљишту инглеску војску из капске колоније у друге инглеске области, које окружавају Транзал са сјевера, југа и

запада, силом лондонске конвенције од 27 фебруара 1884, коју у Лондону схватају као акт признања од стране Трансвала врховне власти енглеске над њим.

Име ове републике постало је познато свему свијету откако се ту открило злато г. 1871, које се почело у велике копати тек г. 1887. То је преобrazilо републику, привлачећи мноштво дошљака, одакле трајне смутње. Златне руде Трансвала по својме богатству и правилности расположаја — нешто је још не чувено ни виђено, што до сада свијет није знао. Највише се налазило злата до 2 или 2½ милијарда рубаља, па 4—5 милијарда, а данас се рачуна до 8 милијарда. Најправилнији и најбогатији слојеви злата протежу се до 40 врта, који се простор зове Ренд, и даје 19/20 свега злата Јужне Африке. Те руде највише копају Инглези и Аустралијанци, који су основали Град Јоханесбург, који већ броји до 100.000 становника, од којих 50 хиљада Англо-сакса. По се рачуна да осим ових има још до 40.000 тих дошљака изван овога града, од којих су 80% енглески поданици. А Бури, власници земље и политички господари републике, расијани су по државама на броју око 65.000 душа. Тако су дошљаци надмашили бројем корјенито холандско становништво, а кад се узме у обзир још да је међу овим дошљацима врло мало жена и дјеце, онда је така разлика бројна још већа.

Република је овако уређена: извршна власт припада пресједнику, којег бирају за пет година грађани прве класе, и савјету који уз њ постоји. Други Фолксерад игра улогу савјетодајне скупштине, чије одлуке имају значаја, када их пресједник предложи на расправу првом фолксерату, и овај их прими. Чланове прва фолксеграда бирају грађани друге класе. У прву класу грађана спадају они бијели, који су се населили у републику прије год. 1876, и њихови потомци. Натурализирани индуси и њихова дјеца спадају у другу класу грађана. Иностранци, који сада сачињавају главну масу бијелог становништва ево већ неколико година траже право у народном представништву републике. Кад би они то право добили, Бури би остали у мањини, и тада би изгубили своју политичку власт у земљи. За то су рјешили, да фактички искључе могућност, да они иностранци могу поставити грађани прве класе. Осим тога на сваки начин отежали су индустрију злата на њиховом земљишту, да спријече још вишу поцпану иностранца, који би их сасвим притисли. За то су ударили велики порез на злато, и установили разне монополе.

Отуда су приходи републике огромни. Ова мала република, која броји, осим 60.000 пријех, свега 200.000 бијелих, има годишњи буџет до 45.000.000 рубаља. Али индустрија злата не страда само од великих пореза и монопола, него још више од крађе злата крада и нарушавања уговора с њихове стране, противу којих влада не узима никаквих мјера. Отуда незадовољство дошљака против Бура, и покушај да неопд њихове власти отргну Јоханесбург и Ренд, — познат је упад Чемсонов г. 1895, — који није успио. Пошто Бури нијесу измијенили отада своју политику према дошљацима ни према индустрији злата, него су још установили нови порез од 5% на сто чистота дохотка с руда, то су се Инглези из Јоханесбурга

обратили својој влади за заштиту. Министар колонија Чемберлен прихватио је ту тужбу својих саотечевеника.

Претензије ових иностранца у Трансвалу двојке су врсте: економске и политичке. Односно економских реформа лако би се било споразумјети: у сваком случају оне се не би дотичале животних основа републике. Али што се тиче политичких права, која траже они иностранци, то је питање врло тугаљиво, и тудио да се ријешити на задовољство обје стране. Иностранци траже право гласа у изборима за народну скупштину. То би била највиша неправда против Бура: не иде утопити ове прве и постојане становнике републике у мору дошљачког становништва, које нема никакве цириете везе са земљиштем републике, осим експлоатације златних руда. Тај елемент случајни не може захтјевати нека права, која уживају Бури. Али ако би се хтјела дати им политичка права, требало би највише да се одрекну енглеског поданства, и друго, да пружи доказе стварне своје везе са земљиштем републике. Инглеска би влада имала тако гледати на ову етнар: али је она заузела сасвим друго гледиште, отуда може рат букнути.

ХИПОКРИЗИЈА.

О Драјфусовом поновљеном процесу говори сва јевропска штампа. Већина листова скоро искључиво баве се тијем питањем у којем Драјфусову тако страшно, као да се тиче њихових домаћиних животних питања, доносили читаве странице оригиналних телеграма, и чланке пуне увреда против француских генерала. Обзиром и политички дигности и друге стране бране ствар француске војске.

Ми смо се тијем питањем мало бавили, и за то доносимо следећи чланак, који је под горњим насловом дошљака забрљачка „Хрватска Домовина“ једини забрљачки хрватски лист, који, по нашем суђењу, схвата ствар како треба. Констатираних највише, да дигности, који бране све неправде у Јевропи, усају у обрану Драјфусову, овако наставља:

Ми који највише познамо нешто о близини и „Шестер Лиг“ и „Наша Реч“ не можемо сакрити неки лични поглед, кад читам, гдје се они толико разгоријају за Драјфуса, гдје толико пишу о слободи, о свјетлости, о хуманитарности, о правди, а онамо с друге стране заточници су толиких неправди, толиких дивљачева, што по се почињу не против једноме индивидуу, него против читавим народима, против читавим странама. Кад уопредимо то њихово опречно држање, онда смо овлашћени вјеровати, да је њихово заузимање за Драјфуса права хипокризија; да њима није ни до правде ни до истине, него да их воде сасвим други мотиви. А што кажемо о тим новинама, то се може рећи већим дијелом о неким другим новинама у Немачкој и у Инглеској. Да Драјфус није жидов, не би се сва ова галама дигла у прилог њему. Треба спасити жидова. Ето, то је све.

Што је Драјфус жидов, то не смије бити никакв разлог против њему. У том вјера није одлучна. Био он кришћанин, био жидов, био мухамеданац, једино једино треба непитати, а то је, је ли он крив. И збоља из свега процеса не произађа ни

једна једина околност, из које би се дало закључити, да се је против Драјфуса поступало за то, што је он жидов. Ну, ако у конкретном случају његово жидовство не смије да буде разлог против њему, још мање смије да буде разлог у прилог њему. Нама се пак чини, да агитација у прилог њему, у самој Француској, потече већим дијелом од његова жидовства; ако не изравно, као што то бива у немачкој и мађарској штампи, а то непаравно. Противници републике ухватили се Драјфусова питања, да га злоупотребе против републици. То је један од узрока, с којег је настао неки прекрет у јавном мњењу Француске на корист Драјфуса. Војска је увјерена о кривњи Драјфуса, а она заступа идеју реванше. То је такођер један од разлога, с којег су у Немачкој и у Инглеској за Драјфуса. Ну на јавно мњење у Француској највише је дјеловала вика, да је Драјфус осуђен био ради тога, што је жидов Идеја, да би у кризу народа, као што је француски на крају, деветнаестог вијека могао бити осуђен један чојек праведан, једино ради тога, што припада извјестној вјероисповијести, измutilа је француску душу и психологичким неким процесом преокренула је дна народа у прилог Драјфусу. У том прекрету француски народ је вођен племенитим мотивима. Чини му се, да свјетлости није никада доста: боји се лаге, која би могла пасти на њега. Ну, ако је он искрен, они који су својом виком тај прекрет проузрочили у једном дијелу, разумијмо добро, само у једном дијелу францускога народа, једино су хипокрити. Они навађају разлоге, које не осјећају. Кад би те разлоге осјећали, не би им само до Драјфуса било, него до свих оних, који неправедно трпе, који су жртве силе и насилја. Ми нијесмо у стању да проесудимо, је ли није ли Мерциер претјерао, кад је навео бројку од тридесет и пет милијона, који да су потрешени, да се спасе Драјфус. Стално је, да су занимљиви с једнога или с другог разлога потрошили и развили пачовјечне напоре у прилог Драјфусу. Било би додуше на част људству, кад би сва агитација за њега била плод аспирације за правдом и за истином. Ну свако види, како су ту уплетени дипломатички разлози, како су дипломатски интриги играли знатну улогу, како су се с читавим питањем преплели вјерски осјећаји. Интереси људства, осјећаји за правим, љубав за истину и за право других би агитација захтјевали. Стоји напротив, да газе право и правду, да запемарују свако племенито чувство истине баш они, који немају мира, што је Драјфус био осуђен. С тога ми не бисмо никада доста учинили опрезно наше обшћество прам писању извјестних новина. То је писање само хипокризија.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Виноградска медљика (маћа) Ово су дана почеле све новине непрекидно разнашати гласове, да се ова, за чокоће сасвим убитачна болест, почела појављивати и узасно развијати на све стране. Веде, да се већ раширила по виноградима цијеле Доње Аустрије, Штајерске, Јужне Тиролске и по многим жупанијама угарским. Још додају, да је има овде онде и по вино-

градима Славоније и Хрватске. Ова болест, ако се одмах, како се покаже, не почне суабијати познатим већ лијеком, може још ове године да потамни све гројке по виноградима; а по ред тога од ње и чокоће шти, малаксава и може да угине као и од филоксере. Пошто се та болест до сада ријетко гдје појавила код нас, то и наши виноградари западу о њој нешто само тек по чувењу. Зато налазимо за пужно, да је опишемо мало поближе и наше виноградаре упутимо, како да се бране против ње.

Ову је болест први запазно и после пратио немзи развитак у клијалиштима у Инглеској врлар у Маргати, кому је било име Тукер. Та садашња убитачна виноградска медљика није ништа друго, него нека врста плесни. Та се болест појавила у Француској 1848. године, у Јужној Тиролској 1850., а у Италији уништавала је све винограде плодове у највећој мјери још године 1858. те се после даље и по другим земљама распростирала. На португалском острву Мадејри у атланском океану већ су били угинули скоро сви виноград и свијет је мислио, да се виноград уопште неће моћи више одржати, док се није на једанпут лијек пронашао томе алу који је ево и до нашега доба одржао у живом виноград.

То је по другим западним земљама већ доста стара болест, али за нас је нова. Ту болест проузрокује нека врста плесни, која обично падне у прољеће на ластар. Та се плесан даље шири по лишћу, па са лишћа пријеђе, после цвијета, и на зелено, још неразвијено гројке, а више пута почне нападати на чокоће тек у ово доба. Та плесан пада и по лози и изгледа доста чврсто збијена шљока, која се брзо даље шири, те бива све већа. Нападнути дио чокоћа, кад се принесе посу, даје од себе воњу као каква плесива гљива, а гдје има тих гљивица у некој количини у виноград, удара сав виноград на плесан, како се ује у њега. Свака шљока те плесни састоји се из ситних, танких кончића, овамо онама неспретаних, који су јако удубљени у лишће, лозу и гројке, те све то растварају и разјелају, а шљоке, у колико бивају старије, у толико постају све мркије. Кад се полагао претима одљусене шљока, онда се види, да је онај дио листа, лозе или гројка мрко-црн. Од шљока стварају се гљиве, а њихово сјеме разбацује вјетар по цијеломе виноград и виноград се окужавају све даље. Ова плесан, или медљика, како већ хоћемо, да је назовемо, главну штету нанаша гројку. Кад досије на гројке, не може се оно даље да развија, закрљави сасвим, зелено попуца, пукотине се изврну и тако јако разјапе, да сјемење, из њих буде сасвим видљиво искренуто напоље, да га сунце пече и кваи киша, те се цијо грозд мора, прије него што почне зрети, или сасвим сасушити, или мора сасвим иструнути. Као што бива са појединим чокоћем, тако и она бива са цијелим виноградом, и ако се одмах, како се та плесан покаже, не употребити лијек, онда је пропала цијела берба. По ондје, гдје те болест није још било, није ни гдје до тога дошло, да је цијела берба била уништена. Ако се пак та болест тек у ово доба почне виђати понегдје по виноград, кад је гројке већ замакло, онда нема велике опасности, јер се само поје-

— Ја на кољенима молим да ми опростите, рече двоуправитељ, и молим те такођер, да ми изградиш опростење код наше.

— Какога наше? — зачуђено запита Ата. — Ја те не разумијем. Ја о нашим нити што знам, нити оћу да знадем, Он ме је жестоко увриједио.

— Зар он није код тебе? — Ја га нијесам гледао, од кад сам отишао из конака.

Двоуправитељ није много вјеровао његовим ријечима. Но је хтио, да га пошто по то умилостиви и да поправи неправичност, која му је учињена. Зато му је он испричао, како му је паша био одредио за правник бајрама достојни дар, али га је једна робинка тајно узела, и мјесто тога метнула аљине, које ништа не вриједи. Превара је откривена тек сад и недобросавјесна робинка достојно је кажњена за то.

— Жена пашина, — заврши двоуправитељ свој говор, — жели да ти покаже, да веома жали то што се догодило, зато заједно с даром који је био одређен за тебе, шаље дар и за твоју мајку, за који те молим, да јој га предаш заједно с одоњеним мало честитањем од моје госпође.

Рекавши ово раскри пред очима пјевача двије скупотјене шубе и видећи да је његове срибе нестало, додаде:

— Молим те немој о овоме никоме говорити. Паша би, ако будем сретни да га нађемо, мене криво за онај неспораум, који се, надам се, сад разјаснио на твоје потпуно задовољство.

Ата је обећао да ће ћутати. — А сад, рече он, објасни ми, зашто си пашу код мене тражио?

Двоуправитељ му исприча, како је паше некуд тајанствено нестало; каза му

ЛИСТА К.

ПРИНЦЕЗА ЦЕВЕРЛИ-ХАНУМА.

Из „Турских прича“ Рудолфа Линдау.

(Наставак.)

— Одјећа једнога роба довољна је за онога, који је уграбио моју срећу, рече она. Ако паша жахелу да ме убије — нека убије. Мени је живот досадио.

Кад је двоуправитељ закуцао на врата од куће Ата-бегове, њега није било код куће, то је био отишао да чини празничне посјете. Он предаде послужитељу сандук, у коме су, по његовом мишљењу, биле драгоцене ствари и замоли га, да то, заједно с поздравом од паше преда Ата-бегу. Двоуправитељ одма се вратио на траг и доставио своје господину, како је његову поруку извршио.

Пошто се Ата-бег поврати кући, нареди да сандук однесе у женско одјељење куће, да га у присуству матере отвори. Он је потпуно био увјерен, да се у сандуку налазе драгоцени дарови, па је хтио, да и мајка ужива гледајући их. Кад су пак виђели, да се у сандуку, у мјесто парадног одијела, налази одијело црног харемског роба, које ни потовни слуга не би бегени-сао обући, и мајка и син остали су прене-ражени. Мајка је сакрила лице рукама и заплакала: она је виђела у томе изругивање над својим сином; Ата је нас поцр-вено од срибе. Он се кдео, да није ни чим заслужио такво понашање и дао је ријеч, да његова нога неће више прекорачити прага од пашине куће.

Паша је највише с незадовољством, а последије с неким неспрм узалудно оче-кивао повратак свога љубимца трећи и четврти дан послећи бајрама. Пети дан он пошаље двоуправитеља, да дозна, што значи таква неуљудност од стране пјевача. Овај се врати ни с чим.

Кућа Атина била је затворена: биће, може бити пјевач отпутовао куд год, јер се на дуго куцање није нико јавио. Пашин се учинило, да се с његовим пријатељем морала догодити каква несрећа и ријешити се, да идућег дана сам оде и дозна што о томе. По пошто, по савјету пријатеља, није желио обраћати на себе пажњу других, он је отишао к Атини кући пјеваче.

Паша се није више вратио кући. Жена његова и двоуправитељ држали су, да је остао код Ате и ојађена жена није престајала бити се и плакати. У тој забуни она је испричала двоуправитељу, како је мјесто шубе послала Хасанове аљине. — Ми смо оба погинули, рече двоуправитељ. Паша ти никад опростити неће, што си тако увриједила његова друга, који ништа крив није, а мене ће кривити за твој погубак.

Поред свега тога двоуправитељу није ни на ум пало да се спасави бжегством: он је једино пашину кућу држао за своју рођену.

Трећи дан пошто је паше нестало, појаве се тродинаком три позната к њавника. Они су заповиједили приватнику, да их одма пусти унутра и да одма позове двоуправитеља. Пошто је овај дошао, један од тројице предаде му својеручно писмо пашино. У њему је било само ово неколико ријечи: „Исплати летоуједу одма хиљаду мурдија у злато, без да питаш где сам ја, и приправи исто толико да дадем у да-

нашњи дан: доћи ће да то прихвате као и сада. — То је моја наредба.“

Управитељ се покоравао, и по други и по трећи пут платио је такву исто суму. Он је казао госпођи што се догодило и показао јој пашино писмо.

И она и двоуправитељ били су потпуно увјерени, да се паша настанео код Ата-беге, те јадна жена није престајала плакати ни дан, ни ноћ, зато што је муж оставио. Она је почела помишљати и о томе, да ли би могуће било како уклонити Ата-беге, али није то смјела казати двоуправитељу, јер је познавала његово поштење и добросавјестност.

Пошто је и по трећи пут платио хиљаду мурдија непознатим коначницима, двоуправитељ рече госпођи:

— Видиш ли какву си несрећу на нас навукла. Паша се неће више вратити и, како изгледа, он се ријешити, да све своје имање дарује пјевачу. Тешко и нама и свијема ошћима, који су живјели од његове милости.

— Па што да радимо, да отклонимо несрећу?

Двоуправитељ је давио био смислено одговор на то питање.

— Ја видим само један спас, рече он. — Дај ми шубу: она мора бити предата ономе, коме је одређена. А друго, тако исто скупотјену, треба однијети на дар његовој мајци. Ја ћу поговорити с обојицом: може бити да ће се преклонити на ријечи овога старца и повратити пашу његовој фамилији.

— Ако ме издаш, паша ће ме убити.

— Буди мирна, ја те нећу издати.

Двоуправитељ узне шубе, замотане у скупотјено свилено платно и оде к Ата-бегу. Пјевач га је примио.

дина зрна, на која плесан падне, отрују, а остали днo грозда остане здрав. Но у берби се морају окужени дјелови грожда сасвим за себе одабрати, да не покваре остало вино од здравога грожда, и онда се од оног окуженог одабраног грожда може само ракија испећи. Јер кад позно навали плесан, онда зрна не пуцају, сјемење не испадне напоље и остане још довољно сока у зрнима за вино, које се не може употребити за пиће, што удара јако на плесан. Ова се болест не ограничава само на грожде, него од ње се поболу сви дјелови чокота. Лишће се усврди, посуши, лоза учмале још незрела, и ако се лијек одмах не употреби против те болести, како се појави за 2—3 године угине цео виноград као и од филксерсе.

То су видљиви знаци те болести, а сузбити се може само са сумпором.

Сумпора има двије врсте: прости сумпор и цвијет од сумпора. За лијек је бољи прости сумпор, само мора бити чист и врло ситно самљевен као најфиније брашно. Кад је чист, онда има бљедојужу боју, а кад има у њему друге какве смјесе, онда му је боја сивожута мјесто бљедојужа.

Са прашком насутим у мјехове посипају се сви дјелови чокоћа, дакле и лоза и лишће и грожде. Али да буде од успјеха, мора се то посипање обављати на дану сунчаном, топлим, без вјетра и то тек онда, кад нестане росе. Највише треба пазити на то, да буде посуто сумпором све грожде у винограду као и остали дјелови чокота. Треба свагда имати на уму, да сумпор, гдје пане у већој мјери, разарава нежне ћелице на грожду и лишћу, па се зато треба чувати од прекормног посипања и пазити, да свуда дође мало, али појединачно сумпорног прашка, јер ће оно зрно, на које пане много прашка, изгорети. Што је грожде већма изложено сунчаним зрацима, у толико га треба мање посипати. Ако би посље посипања наскоро наступила киша, има се цео посао поновити. Ако се сумпором посне грожде у доба, кад је већ замекло, онда ће вино добити неугодну симпорну пољу. По тога се не треба плашити. Такво вино треба одмах посље врења преточити у чисто буре, па ће сумпорног смрада нестати.

Ако би се одомаћила виноградека плесан код нас, онда се мора виноград на тај начин сумпором посипати прије и после цвијета, показала се виноградека плесан у њему или не; а ако се потреба покаже, нека се свакако посипа и више пута посље тога.

Виноградека плесан, као што видите, врло је опасна болест. Зато, драги виноградаре, обилазите и марљиво прегледајте своје винограде од данас сваки дан, па ако би видјели ту плесан гдјегод и у туђем винограду, а ви немојте чекати, да дође и у ваш виноград, него посипајте грожде одмах сумпором. Свакојак ће паметно урадити онај, који себи набави још сада и мјехове и сумпора, да може одмах посипати свој виноград, како се потреба покаже.

У Марији Бистрици појавила се плесан на грожду прошле године у малој, а сада великој мјери, и онима је сасвим пропало већ овогодншње грожде, који нијесу посипали сумпором своје винограде и прије и после цвијета. Драгутин Рајман, тамошњи апотекар, обавијају да је трипута посипао сумпором свој виноград, па да није могао сузбити свугдје плесан, те, да му вино не

би ударало на сумпор, прашно је посље тога свој виноград врло ситно утученом и на ситну процијаном кредом, и на тај начин дошао је до сасвим повољног успјеха, а ово средство је много и јефтиније, сигурније и боље. С таквом кредом може се посипати грожде из оних петих мјехова, из којих се и сумпором праша.

Ко се буде послужио овим средством, много ће допринијети општој користи, ако и у „Привреднику“ обзнани успјех, што га је отуда постига.

„Привредник“.

(Држање голубова као споредна зарада ратару) Кад човек погледа, какве се птице у нас одхрањују, неће наћи ни једну врсту тако запушену и занемарену, као голубове. Док се у другим земљама као што је на прилику Белгија, вриједност од држања голубова као лијепа споредна зарада одавна већ припознаје, дотле пропадају и насиједају у нас сви покушаји, да се голубарство дигне и унапреди зато, што народ наш с неповјерењем погледа на њ.

Није ни један дом тако мален, да се у њему не би нашло мјеста за мањи број ових крских, корисних птица, али зато ипак ријетко ћеш врло наћи дом, гдје је за голубове начињен погодан голубињак и гдје се о голубовима води брига. Наш свијет се задовољи тиме, да изреже некако од дасака голубињак а иначе су голубови припуштени сами себи, да за кратко вријеме угину од гада и прљавијине или да их грабљиве птице утамапе. И онда се обично туже, како им одхрањивање голубова не иде од руке и не доноси никакве користи, те се више ни најмање не бригу за голубове. А немају ни најмање право, јер голубарством се не мора бањити из дуга времена или љубави према голубовима, него голубарство може да постане као сталан извор споредног заслужи, на коју се не може олакко преко рамена гледати.

Баш за мале газде има голубарство особите предности. Једна зато, што преко већег дјела године не мора скоро ни најмање да се стара за храну својим голубовима, јер они сами издијекну из пољима и нају себи хране задоста. А друго опет, сваки газда има у свом газдинству довољно отпадака, преостатака и очинака, којима би преко зиме дивно исхрано своје голубове, а да тиме не би осјетио скоро ништа. То неколико прегрши хране наплатиће се ако ничим другим а оно већ самим извреним љубретом голубињим. Наћи ће се ко, који ће замјерити, да голубови чине штете усјевиња. Али то не стоји. Дуга, поуздана посматрања утврдила су без сумње, да су такви приговори неоправдани, тако да је већи днo разборитих ратара уијерен, да пољски голубови не само да нијесу од штете пољским усјевиња, него су им баш на против од велике користи. Ко је пазно на голубове, знаће, да голуб никад — као што друге птице чине — не чеپرка, него само купи зрнече и сјемење, што је сасвим горе на површини, које и тако, не зна се, да ли би кад и никло. Голубови нуд троше безбројно сјеме од бурјана, корова и других биљака које врло велика квара нанесе усјевиња. Особито радо једу сјеме од врло шкодљиве дивље сочивице, коју друге птице врло ријетко једу. По рачуну попа Сисла, који је дуго година на закланим голубовима посматрао, чиме

се хране — један голуб поједе дневно 800 сјемења од шкодљива бурјана а за по године 8000 хиљада. По томе 20 пари голубова поједе годишње 20 милијуна шкодљива сјемења!

Ако рачунамо, да један пар пољских голубова просјечно излеже годишње 12 младих, то ће газда, који држи 50 пари голубова, рачунајући да комад младих прода само по 15 новчића, примити за годину 90 словом деведесет форината. Али кад се узме на ум, да се младих може крај мало неге и пажње и више изалећи и да се и цијена може боља добити, онда годишњи приход може и на више скочити. Кад рачунамо, да морамо за тих 50 парих кушних хране за 20 фор. и кад узмем, да се најгоре легу, па опет ми и у том најгорем случају остаје чистих 70 фор.

Па зашто онда, да ратар не држи голубове? Боји ли се оно мало труда, што им мора жртвовати, или не може можда да откине мало времена, да се око њих позабави? И ту ћу му наћи савјета. Држање голубова је тако проста ствар, да га може човек мирне душе придружити којем дјечку, који још није од велике користи за кућу а са највећом би радошћу његовао голубове и привикавао би се раду. А уштега око његовања голубова, наћи ће старији од сада и у нашем листу, те ће моћи своје голубаре упутити, како треба да раде.

„Ивица“.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 13 августа.

Пишу нам из Одиња, 3 августа:

Јуче око 11 сати прије подне овеселио се је наш град долазком Њ. В. Кљазана Данила са Његовом Високом Невјестом, Њ. В. Кљазиницом Милицом, која данас први пут посјети наш град Одињ из српском Приморју.

Тек се чуло за њихов долазак, одмах су се дигли барјаци по кућама, а народ у великој маси врвио и са нестрпљењем чекао младу Кљазиницу на пристану. Високи су путници стигли на кљазевском јакту „Змају“, а као први поздрав био је брујање звона са свих овдашњих црквица, на првом догледу иза старог града.

На јакту у српјетање пошао је генерал М. Петровић управитељ српског Приморја, и пошље мале почивке на јакту јавише се у бијелој лађи Високи гости, који су са највећом одушевљењем били дочекали од све три вјероисповијести, а на челу њих Њ. В. г. Митрополит Хати Сана са православним свештенством, г. Муфтија са муслиманима, г. министар просвјете В. Симо Поповић, г. Јанко Вукотић са официрским кором, и све наше овдашње грађанске и војничке власти. Одушевљеним овацјама није било краја. Њихова Височанства поздравила су се са Њ. В. г. Митрополитом и примили његов архијерејски благослов. Пут су даље наставили у кљазевски дворац на „Ратистави“, а са обје стране војници су били упаради и држали пушке пред прси, а народ их је поздрављао са неописаним: „Живјели!... Г. Шербина, царско-руски консул у Скадру, који се овдје налази, срио их је пред двором, гдје су Њихова Височанства била дочекала пјевањем овдашњег „Пјевачког друштва“

— Што тражиш од мене? — упита он.

— Принцеза, моја госпођа, жели то виђети. Иди за мном!

— Принцеза!.. Ти се шалиш. Измисли штогод љепше, ако желиш да идеш за тобом.

— Да ли се Ата-бег боји ићи за младом ђевојком, кад га она зове к себи?

— Ја се не бојим, — одговори Ата.

— Онда иди, — понови ђевојка.

Ата се покоравао.

За великим вратима шљедовала је невелика посалница авлија, а затим су ушли под један свод, који је пролазио испод једног уског, дугачког здања, којему су прозори били заграђени рететкама, као у харему. Затим су ушли у повећу авлију, у којој су стојали двадесет богато одевених стражара, огромног узраста. Један од њих приступи к Ати и рече му нешто на непознатом језику.

— Што желиш упита Ата своју сапутницу.

— То је заповиједник маџарских заробљеника, — рече она, дај му пет мурдија. Такав је обичај у овом копаку.

Пошто је даровао заповиједника, солдати га пропусти даље. Пјевач је прошао још кроз двије авлије. У првој је био двадесет арбанаса у црвеним долактима, широкојема кунџишама, с мачевима, пожевица и кумбурлијама са широкијем, шаренијем, свиленијем пасовима; у другој двадесет грдобних црнаца у дручкој одјећи. Неки од њих били су наоружани штаповима.

И арнаутима и црнцима морао је Ата да даде по пет мурдија.

— Ако ме поведеш, рече он својој сапутници, — још кроз неколико авлија,

црногорске химне. Послије почивке у Дворцу Њихова Височанства повратили су се на јакт, гдје је војена музика свирала.

Чујемо, да се Њ. В. Кљазини Милици особито допао град Улицњ и да се најповољније изразила о чистоти и природној љепоти наше вароши.

Опћанин.

(Италијанско парабродско друштво Пуља) отворило је другу линију, која из Анконе долази у Котор, па отолан иде у Бар, одакле се опет у враћа у Анкону. Ова линија тиче Котор сваке 15 дана; а она линија истог друштва, која тиче Бар сваке 15 дана, наставља и даље свој рад. Г. конте Алфредо Фазполи, агент истог друштва у Анкони, са својом фамилијом, отворно ову нову линију лично, па је из Котора, дошао на Цетиње, гдје је провео докле се параброд из Барија повратио, те је с њетјем отпутовао опет у Анкону. Наши трговци треба да се користују овим линијама вриједног друштва „Пуља“, које тако служи унапређењу трговинских веза са блиском нам Италијом.

На догледу.) Познавајући расположење изјеснијех листова према Црној Гори, ми предвиђамо, поводом пута Њ. В. Господара у Цариград, да ће они поновити разна нагађања о финансијским операцијама, као оно прошле године, поводом пута Њ. В. у Лондон. Било им у сласт!

(Вријеме.) Услед киша, добро је захладило. Од јучер дува сјевер, а још је облачно.

(Из главног одбора за скупљање добровољних прилога на подизање дома умоболних.)

(Наставак.)

VIII. Врски округ у Вражеграницама.

	ф. и.
Г. Нгуман Петроније Рајичевић	— 15 —
„ Отац Христифор Ђепава	— 160 —
„ Ком. Ристо Дамјановић	— 5 —
„ Кап. Дамјан Петровић	— 11 —
„ Подк. Благота Петровић	— 12 —
„ Поп Јагос Николић	— 13 —
„ Поп Јован Дамјановић	— 14 —
„ Барј. бат. Радован Милатовић	— 2 —
„ Официр Ђошко Милатовић	— 2 —
„ Оф. Јаков Дамјановић	— 3 —
„ Оф. Андрија Станковић	— 3 —
„ Оф. Лука Поповић	— 2 —
„ Барј. Митар Марушић	— 1 —
„ Барј. Сано Петровић	— 2 —
„ Барј. Томиса Радошевић	— 2 —
„ Писар Милија Петровић	— 5 —
„ Милић Милатовић	— 1 —
„ Чуво Милатовић	— 1 —
„ Атекса Милатовић	— 1 —
„ Јовица Милатовић, једног овна	— —
„ Петко Милатовић	— 1 50
„ Мирко Милатовић	— 50
„ Милут Милатовић	— 1 —
„ Мирчета Милатовић	— 50
„ Лазо Милатовић	— 50
„ Бузо Милатовић	— 50
„ Петар Милатовић	— 50
„ Ђоко Милатовић	— 1 —
„ Мајо Милатовић	— 50
„ Андрија Милатовић	— 1 —
„ Мирко Милатовић	— 50
„ Крето Милатовић	— 1 —
„ Петар Ј. Милатовић	— 1 —

ће морам плаћати бакшиш, ја ти се морам признати, да немам више новца. Ја се нијесам спремао за овакав дочек, каква нађох у двору твоје госпође.

Ђевојка се осмјехнула.

— Ти си платио глобу за улазак по постојећим овдје обичајима, — рече она. — Сад ћеш виђети само жене и ђевојке, које не траже од тебе ништа, само њежног осмјеха.

Ата се задивно тако слободноме говору, али није ништа одговорио. Он је осјећао неки немир: њему се чинило, да је дошао у туђу земљу и почео се био кајати што је пошао за младом ђевојком. Али видећи да се не може вратити, он је храбро ишао напријед. Њему се чинило да ова ђевојка гледа на њега с добродошлицом и као с неким саучешћем. Врло су оба стигли у лијепо, зелениу башту, где су, испод дрвећа, сјећале лијепе, младе ђевојке. Оне су једе конфете, а зашћале их хладном водом и водиле су врло жив и весео разговор. Лица њихова нијесу била покривена и изазивајућим погледима гледале су младого дошљака. Једна је од њих рекла, али тако гласно, да је Ата могао разумјети сваку ријеч:

Керима је ухватила добар плијен. То је Ата, знаменити пјевач. Он ће зашћвати пред принцезом, како није још никад до сада пјевао. Јадник!..

Друге су се ђевојке засмјале, а Керима хитно проведе Ату кроз редове ђевојака.

(Свршиће се.)

и о посјети непознатих коњаника и о томе, како им је у три пута дао по хиљаду златних мурдија.

— Дакле, ти не знаш где се паша налази.

— Не знам.

— И нијеси покушавао да пратиш коњанике, куда они иду с новцима.

— Ја сам их пратио само очима, али су се они брао губили из вида. Они су сваки пут ишли у правцу Бијеле куле.

Пошто дознаде, кад ће коњаници доћи да привате четврту хиљаду, Ата рече:

— Тај дан ја ћу поћи трагом за њима, почевши од онога мјеста, гдје се они губе теби из погледа и надам се, да ћу дознати куда одиш новце. Улице међу Једикама и Аксарајем тако су тијесне, да цјесак може лако шљедовати за групом коњаника.

У одређени дан Ата се сакрио на такво мјесто, одакле је могао виђети врата од пашина копака, и заједно брзо је опазио три коњаника, који послје кратких преговора одјурише у правцу к њему. По тјескоба улица приморала их је да умјере корак и Ати није било трудно шљедовати за њима на неко одстојање. Кад су дошли до Аја-Софије, они су даље продужили тротом и одједанпут су се усталили пред једним двором, који бијаше опкољен високим зидовима, на оном мјесту, гдје данас показују бина од хиљаду и једног стуба, тако звани *Бин-бир-дизек*. Врата се отворише и три коњаника изгубише се за њима. Ата, као право Стамболово дијете, познавао је тај дворца. У њему је живјела богата и дивна принцеза Цервизи-Ханума, кћер Фаали-Ахмета, а унука знаменитог великог везира Вуприлића-паше од онда, откад је

натраг пет година, умро њен муж, познати војсковођа Кара-Мустафа-паша, с којим је она врло мало времена живјела. То је све што је Ата знао о њој, а ни други нијесу знали више, јер је она живјела онаквим усамљеним животом, каква додикује високи м довицама. Послије смрти мужа нико је није видио на улици, и ако су харемска кола често излазила из капије дворца, али нико није знао иде ли у њима сама принцеза, или њене придворне даме, на „Слатке воде“ или у друга предграђа Стамбола, која су војеле походити, кад је лијепо вријеме знатне цариградске госпође. Отац и ђед, који су је напустили, оставили су јој огромно богатство. Изванредном љепотом славиле се још од младих година, зашто је и добила назив „деверли“, т. ј. „драги кам“ међу принцезама.

Ата се зауставио под једним дрветом близу капије, гдје су ушли коњаници. Одједанпут отворише се мала вратанца на капији и из њих изађе ђевојка замотана у огртач. Она се обазрела око себе и, пошто виђе Ату, примаче му се и њежно га поздрави, назвавши га по имену.

— Откуда ме ти познајеш? — упита Ата.

— Ја сам одрасла у Стамболу, па како да те не познајем?

— Откуда си ти знала, да ћеш ме наћи овдје? — продужи он своја питања.

— Отуда, што сам те виђела, одговори она осмјехнувши се.

Она је имала црне очи и миран поглед, а испод танког покривача, који је слабо покривао њено лице, Ата је видио румене уснице и младо, лијепо, бијело лице. Он није обратио пажњу на црнују, која се скривала у њеним ријечима.

Ђурко Милатовић	—	—	1	—
Богдан Милатовић	—	—	50	—
Рако Милатовић	—	—	50	—
Марко Милатовић	—	—	1	—
Богдан Г. Милатовић	—	—	50	—
Радосав Милатовић	—	—	50	—
Перо Милатовић	—	—	50	—
Крето Марушић	—	—	50	—
Драго Марушић	—	—	50	—
Никола Марушић	—	—	50	—
Саво Марушић	—	—	1	—
Радосав Марушић	—	—	50	—
Видна Милатовића	—	—	1	—
Саво Милатовић	—	—	50	—
Лука Миконић	—	—	1	50
Благота Микашев	—	—	1	—
Јаков Мићов	—	—	1	50
Јоле Среданов, 10 ока жита	—	—	—	—
Пеко Марков	—	—	1	50
Кеко Јазов	—	—	1	—
Радосав Богданов	—	—	1	—
Јован Стеванов	—	—	1	—
Радоје Вулетин	—	—	50	—
Милија Раишковић	—	—	50	—
Вовица Мијајловић	—	—	2	—
Петко Мијајловић	—	—	1	—
Дамјан Мијајловић	—	—	50	—
Божина Кујов	—	—	1	—
Трубач Бајо Кеков	—	—	1	—
Богиф Алексић	—	—	50	—
Оф. Милутин Бегов	—	—	50	—
Богдан Бошковић	—	—	1	—
Лазар Митин	—	—	1	—
Саво Станковић	—	—	3	—
Машо Станковић	—	—	1	—
Крето Станковић	—	—	50	—
Јован Рајичевић	—	—	1	—
Радосав Рајичевић	—	—	1	—
Јован Рајичевић	—	—	1	—
Грујица Поповић	—	—	50	—
Мијајло Поповић	—	—	50	—
Радонца Поповић	—	—	50	—
Раде Поповић	—	—	50	—
Никола Поповић	—	—	1	—
Марко Поповић	—	—	1	—
Барј. Павле Поповић	—	—	1	—
Јован Поповић	—	—	1	—
Никола Поповић	—	—	50	—
Марко Матов	—	—	1	—
Митар Матов	—	—	50	—
Малета Рајичевић	—	—	70	—
Стеван Поповић	—	—	50	—
Бајо Мандић	—	—	1	—
Стеван Мандић	—	—	1	—
Ђорђе Мандић	—	—	1	—
Тодор Мандић	—	—	1	—
Лука Мандић	—	—	50	—
Налија Мандић	—	—	50	—
Јован Ђуровић	—	—	1	—
Павле Ђуровић	—	—	1	50
Крето Ђуровић	—	—	50	—
Марко Ђуровић	—	—	50	—
Видак Ђуровић, 10 ока жита	—	—	—	—
Лазар Милатовић	—	—	1	—
Јован Марушић	—	—	50	—
Мило Николић	—	—	2	—
Лука Николић	—	—	50	—
Бајо Николић	—	—	50	—
Шуша Николић	—	—	2	—
Мијајло Николић	—	—	50	—
Велиша Николић	—	—	50	—
Спасоје Николић	—	—	50	—
Марко Радосевић	—	—	1	—
Радонца Радосевић	—	—	50	—
Саво Радосевић	—	—	50	—
Ђорђе Лаковић	—	—	50	—
Никола Лаковић	—	—	50	—
Драгиша Лаковић	—	—	50	—
Андрија Мијајловић	—	—	1	—
Крето Мијајловић	—	—	1	—
Шалета Мркић	—	—	1	—
Раде Мркић	—	—	1	—
Милосав Петранић	—	—	50	—
Богдан Ђуровић	—	—	1	—

Свега фиорина а. в. 334 20
Од првих приложника 10132 78
Укупна сума до данас 10466 98
Сувише 20 ока жита и 1 ован.
(Наставиће се.)

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Живот човјечиј.) По библији траје људски живот 70 год., а некад је дужи и од 80. Ово се потврђује и искуством од више хиљада година. Старос од 100 год. врло мало је људи доживјело. Има породица, које дуго живе. Сваки члан те породице доживи дубоку старост... Ко хоће велику старост да доживи мора онако да живи, како ће здрављу одговорати, он се мора од болести, које живот и здравље угрожавају, чувати. Старост је по себи већ најопаснија болест. Нарочито крвни судови оболијевају врло лако у старијим годинама и услед тога наступа велика опасност (калџа и т. д.) Од тога храни и чува најбоље мудро правило: живи правилно, т. ј. умјерено, гледај, да између рада и одмора унесеш паметну промјену. Камен мудрости, који је живот могао да продужи снада у ескеке. Животни елемент, који је толико хваљен и цијењен — није ништа друго до средство за

чишћење. У замљама образованим прорачунат је средњи човјечији живот да траје 35—40 година. Шта већу пажњу људи полажу на добру храну, станове, потребни одмор и т. д. једном ријечи на бољи начин живота, у толико могу дужи и да живе. У опште дуљина вијека са растењем образованости већа је и расте, и ово вриједи нарочито за имућне сталеже. Па и имућни показују у начину њихова живота извесне недостатке, али они опет то поправљају и надокнађују од чести са добрим становима односно свијелости, прозора, гријања и опака. Један осредњи имућан грађанин у данашње вријеме располаже са раскошношћу, коју у пређашњим ранијим вјековима нијесу ни цареви имали.

Да би се дуговјечност повећала и код сиритнијег сталежа, потребно је, да и они до већих новчаних средстава дођу. Али тако исто потребно је извесно ограничење, да се породица не оснива раније док услови за живот нијесу осигурани. Наука о здрављу јасно показује да гдје сагласности нема, ту нема ни повољног успијевања за породицу. Наука о здрављу казује, да гдје се овај услов не одржава ту и породица опада. Ако умножавање људи не расте у истој мјери са умножавањем средстава за одржавање њиховог живота, неизбежна је последица: све мање услова и изгледа за одржавање живота. Услед тога опада и отпорна снага наспрам појединијех болести, а нарочито према разним заразама, смртност се повећава а пресејчена дужина живота скраћује. Тако је појентивавање, смањивање цијене за сва средства, која су уопште потребна за живот, од највеће важности за побољшање здравственог стања једног народа. Он треба да живи умјерено, али добро.

(Споменик термопилског јунака) По вијестима грчких листова у термопилском клинцу, у Грчкој, напали су ових дана на занимљив историјски споменик. Пропашили су на име гроб Леониде, који је са 300 Спартанца јуначки бранио термопилски клинац од Персијанаца, али је напад надмоћна непријатељска сила побједила и они су ту сви јуначку смрт напали. Овај су гроб још за вријеме последњег грчко-турског рата открили, када су Грци напаче копали. У гробу су напали на људске кости, старореино оружје и наките. Управитељ ламијског музеја прегледао је паћене ствари и констатовао, да је то гроб Леониде. По старим записима на име чувени овај спартански јунак на том је мјесту сарањен под једном хумком.

(Бик најдјача лава) Прије неколико дана у Рубу била је борба између лава и бика; 12.000 људи гледало је на тај приказ. Међу гледаоцима не само да је било Француза и њихових еусједа Белгијанаца, него и врло много Енглеза, Американаца и Холанђана. — Лав је био ухваћен у Абисинији; њега су најприје извели у гвозденом канџу; врло је велики; лав корача мирно и величанствено очекујући нешто, баш као да осјећа свога непријатеља. Одмах иза тога дотрча бик с подигнутијем репом и са сагнутом главом. Опасивши лава бик есочи на њ и утјера му у трбух оба рога; а рог му је дуг $\frac{3}{4}$ аршина. Чу се некакав нејасан глас, нешто налик на „пуф“, баш као да притеже кожа на бубњу. Лав је могао само да удари шапом по леђима бика, који по други пут дочека лава на рогове. Лав се бјеше пренао и узео да бјежи не желећи да дијели мејдан с биком. Држи се, да лав није био сиремљен за борбу, да су му дали нешто што га је опјанило; али бик у није било стало до тога, он по трећи и четврти пут дочека лава на рогове. Глава у бика од крви лавље сасвијем се закрвени, и најпослије на роговима показа се утробица оног, који се рачуна као цар над животињама. Многи су гледаоци били одушевљени. Неки приђоше канџу и кроз решетку штаповима удараху су лава желећи да га постану на борбу, али лав издахну на очи „крвоочишних“ људи XIX вијека.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ПАЗИЗ, 8 августа. — Кућа, у којој се Герин са дружином затворио, врло је јако блокирана.

РЕНЕ, 8 августа. — Стање Лаборија иде на боље; држи да ће у понедјелник изаћи на суд.

ПАЗИЗ, 9 августа. — У улици, у којој је кућа лиге антисемита, социјалисти и анархисти произвели су последије подна велику манифестацију, која је изазвала врло силан сукоб. Манифестанти су пуцали на полицију из револвера, и полиција на њих. Ухваћен је вођ манифестаната

Фор и мир се успоставио на уру по поноћи. Остало је 380 рањенијех и 59 полицијота. Уапштено је 150 манифестаната.

ЦАРИГРАД, 10 августа. — Екуменски патријархат дозволио је, да се установи православно суд православне цркве у Босни и Херцеговини, и да се у овим провинцијама подигне четврта епархија Бањолучка.

БИОГРАД, 11 августа. — Расправа против Кнежевића и сукриваца отпочеће 18 августа. Број оптуженијех је 43.

ПЕТРОГРАД, 11 авг. — Царица мати, Велики Књаз Насљедник, Велика Књагиња Ксенија и Олга, грчки Принц Никола, кренули су преко Кронштата у Данску.

РЕНЕ, 11 августа. — Лабори је изашао на суд, и поново наваљно питањима на генерала Мерсијера, који му није хтно одговорити. (Генерал Мерсијер већ је био преслушан, и испитан од другог браниоца Драјфусова. Деманжа. У. Г. Ц.)

БЕРЛИН, 12 августа. — Цар је пресејдавао министарском вијећу, које је трајало 2½ уре.

КЕНИГСБЕРГ, 12 авг. — Француски поданик Милер из Париза ухваћен је у Пилау као шпијун и доведен у Кенигсберг. При прометачини Милеровијех ствари није се постигао никакав резултат.

РЕНЕ, 12 августа. — Наставља се преслушавање свједока, без никаквих инцидента.

ОБЈАВА.

Лицитација петролија — која је била означена за 20 Августа 1899, — неће се реченога дана држати, — јер је Књажевска влада предузела друге мјере.

Оволико ради владања онијех који су имали намјеру лицитирати.

Цетиње, 8 Јула 1899

Број 804.

Министарство Финанције.

ОБЈАВА.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: сриједи кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар.-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим: ипак ког дана полази у 7 сати прије подне и стиже у Котор у 1 сат по подне, има везе са брзовозним паробродом Лојдовога Друштва, који полази исти дан у 2½ сата по подне из Котора за Трст.

Из Котора за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Цетиња за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Подгорице за Никшиће полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшиће у 11 сати прије подне.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подне.

С Пристана за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 јануара ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6¼, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати на подне.

С Вира за Бар полази сваки други дан (почевши на 2 јануара ов. год.) у 6 сати прије подна, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристан у исте дане у 11¼ сата прије подне, долази на Пристан у 12 сати на подне, осим неђељом и уторником (у које дане има везе са парабродом Даницом), полази с Вира у 9 сати пред подне и стиже на Пристан у 3 сата после подне.

Цетиње, 13 јануара 1899.

У п р а в а

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

Напомена

Пароброд Лојдовога друштва полази из Котора за Бар сваког понедељника у 5 сати из јутра, долази у Бар у 10, полази за Улцињ у 11½ пред подне и продужују за Крф, дотичући: Медоу, Драч и Валоне, а у повратку из Крфа долази у Улцињ сваке суботе у 4 сата из јутра, полази за Бар у 6, а из Бара за Котор у 10 пред подне.

ОБЈАВА.

Агенција Унгаро-Хрватског Акционерског Паробродског Друштва у Котору, својим писмом од 4. Фебруара по нов. кал., доставила је поднатој канцеларији, ријешење Управе поменутог друштва од 10-ог Јануара ове 1899 год. број 118 односно олакшице у путовању Друштвеним парабродима за Црногорско путнике и то:

а) ђаци добијају једну класу за другу;

б) официри добијају једну класу за другу, али треба да имају легитимацију од Министарства или којег другог надлежства;

в) сиромаси добијају III-ју класу за половину цијене, али морају, од стране власти имати увјерење о сиромашном стању.

Ово се доставља путницима ради знања, како би се, при путовању, на вријеме снабјели са нужним документима од дотичних власти.

Број 351

Цетиње, 4 Фебруара 1899.

Канцеларија

Управе Пошта и Телеграфа.

ОБЈАВА.

Моју стару кућу на под на Цетињу у великој главној улици, са тезом и великом баштом продајем у року до 1. Септембра ове године.

Ко понуди највећу цијену томе ће се ово имање уступити.

Н. Радичевић.

Број 49
37 (5—6)